

ACC. N:R M. 12492: 1-14.

Landskap: Småland Upptecknare: Pingal Johansson, Vänersborg
Härad: Östbo Berättare: " " "
Socken: Fryele Berättarens yrke: lantbrukare
Uppteckningsår: 1952 Född år 1885 i Fryele

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Möbelskåp. s. 1-14.

(färgglada teckn. å s. 8-14.)

Tillägg se M. 12520: 1-4.

Luv 89.

Skriv endast på denna sida

ACC. N:R M. 12492:1.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Lup. 89.

1.

Svar på prägelista L.U.F. 89 "Möbelmåleri."
De möbler som äro anbildade å sid. 8-14
äro alla från mitt föräldrahem Bygget
i Fryele socken, vilket var ett enkelt
bondehem. Skåp Nr. 9, stol Nr. 10 har tillhörit
min farfarsfar, jakob Nilsson som var
född på 1870-talet. Skåp Nr. 3, kista Nr. 8 har
tillhörit min farfar johannes jacobsson i Bygget
född 1810 i Fryele-Lund. Skåpet och kistan
finnes tyvärr ej nu kvar på Bygget men
jag har så gott jag förmått tecknat dem
ur minnet. Kistan Nr. 7 lät min far
August johansson född 1849 i Bygget, förfäddig
åt sig 1867 då han som 17-årig gav sig ut
i världen på egen hand. Den finns ännu
kvar, ävenså vägguret Nr. 6. Byråskåpet
Nr. 3 vilket, liksom de öfriga möblerna

var av furu har dock skattat åt pö-
gängen. Skåp Nr. 1 finnes ännu kvar på
Bygget. Likaså slagbord Nr. 4 och klutaskrin
Nr. 5 som var av ek och på senare tid
renoverats och sattes på fötter.

Säng Nr. 4 lät min far åt sig tillverka.
Då han 1882 gifte sig och "satte bo".

Sängen finnes ännu kvar på Bygget.

Gården Bygget är ett litet hemman 1/8 mtl.
Den har varit i vår släkt i omkr. 150 år.

I kistorna förvarade man vanligen tvättkläder
i klutaskrin, som vanl. voro placerade under
säng eller soffa, förvarade man huvuddukar
halsdukar m. m. I byråskåp Nr. 3 förvarade
"far själv" sina "pinaler" såsom skjortor,
kragar, underkläder m. m. i de tre undre
läderna. I manförr klappen fanns ett fack

med flera smålådor och der hade han
papper och handlingar, sin rakdom m.fl.
smäraker. I facket fanns även ett mindre
rum försedt med dörr och lås. Detta kallas
i ortens mål av okänd anledning "smakk-
hol." Skåp Nr. 1 är ett kökskåp där "mor i
huset" förvarade glas, porlän m.m.

Skåp Nr. 2 brukar i målet kallas "vrårskåp"
av anledning att det var placerat i ett
hörn eller "vrå." Vanligen hade gubbarna
detta skåp att förvara sina spritflaskor
uti varför det också benämnes "brännvins-
skåp." På de enkla teckningarna har
jag med färgkrita färglagt teckningarna
med de färger som möblerna ursprungligen
haft. Teckningarna äro icke färdiga.

De gamla möbler som funnits i mitt hem

varo i de flesta fall enkelt målade och med
undantag av klockpaddulat, icke dekorerade.
Dock har jag här och var i byggnaderna sett
skåp, kistor m.m. som varo vackert bemålade
med blommor. I en gård i Ljöåkra Fryele s:n.
såg jag för några år sedan ett skåp liknande
skåp nr. 1, å vilket dörrspeglarna varo vackert
dekorerade med blomgrupper, men målaren
som utfört arbetet är okänd, och skåpet
var ju ganska gammalt, från 1800-talet.
Börjen vill jag minnas.

Hur gamla tidens målare luro sig åt med
att överföra blommor o.d. utan kalkeppaper
vet jag inte, troligen ritade de först upp
mönstret på möblen med blyerts eller kol.
Min farfar och även min far sysslade något
med möbelmålning, dock ej med blom-

målning, och de beredde själva sina färger
och meddelas här något om detta:

Linoljan kokades vid sakta eld, och tillrottes
i lod silverglitta till i kanna linolja.

Färger revs med tillrots av rå linolja
på en s.k. målarsten. Lögaren, som stenen
kallades, som man med cirkelformiga

rörelser på målarstenen rev färger tills
den kändes fin och ej gruvig, skrapades allt
som aftast ren från färg under arbetets
gång. Färger skulle under rivningen vara
tyock som gröt, och spädde med målnings-
ut till lagom tjocklek. Till målning av blommor
m.m. dugde det inte att använda kokad
linolja. Den var för "fet" och varn lätt.

Rå skulle den vara, och spädde ut till lagom
tjocklek med terpentin. Kerotin var okänt i

x) med kokt linolja.

gammal tid. Pinslarna tillverkade man av
svinbort, själv. Man målade vanligen
med mörka färger såsom blått rödbrunt
och gulåker. Kimrök beredde man själv.
En plåtanna sattes fylld med vatten på
trefot: (fotaring) och derunder eldade man
med björknäver, och under tiden avsatte
rotet från björknävern på undersidan av
pannans botten, och avskrapades med en
kniv och tillvaratogs. Även genom att bränna
ben erhöles man svart färgstoff likaså av
bräns bräkoed. (Rhamnus Frangula.)

För att erhålla mörka färger i t. v. rödfärg
eller gulåker blandade den med kimrök.
Såmliga försökte imitera andra träslag
genom att "ådra" med en tunn pensel doppad
i litet kimrök och varsammt stryka med

penseln i fört målad möbel vars färg
änne inte hunnit bli Torr.

På 1870-talet började min far försöka
imitera ek och björk genom att på möbel
målad i ljus färg stryka på en blandning
av guldkärr (gullakä) och svart dricka eller
ätika i vilken färg han sedan ådrade
med en kam gjord av trä eller gutta-perka.
Naturligtvis kunde han inte på detta
enkla sätt så naturtroget återgiva trädets
naturliga utseende. Färgen skyddades
sedan av påstruken peruviansk eller hårt
kakad linolja.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

8

M. 12492: 8.

Landskap: *Småland*

Berättare: o. tecknare *Fingal Johansson*

Härad: *Östbo*

Berättarens yrke: *lantbrukare*

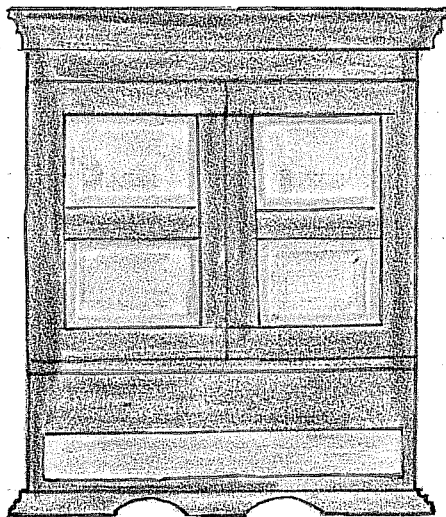
Socken: *Fryele*

Berättarens adress: *Nydalavägen 13, Värnamo*

Uppteckningsår: *1952*

Född år *1885* i *Fryele*

Upptecknare: *Fingal Johansson, Nydalavägen 13, Värnamo*

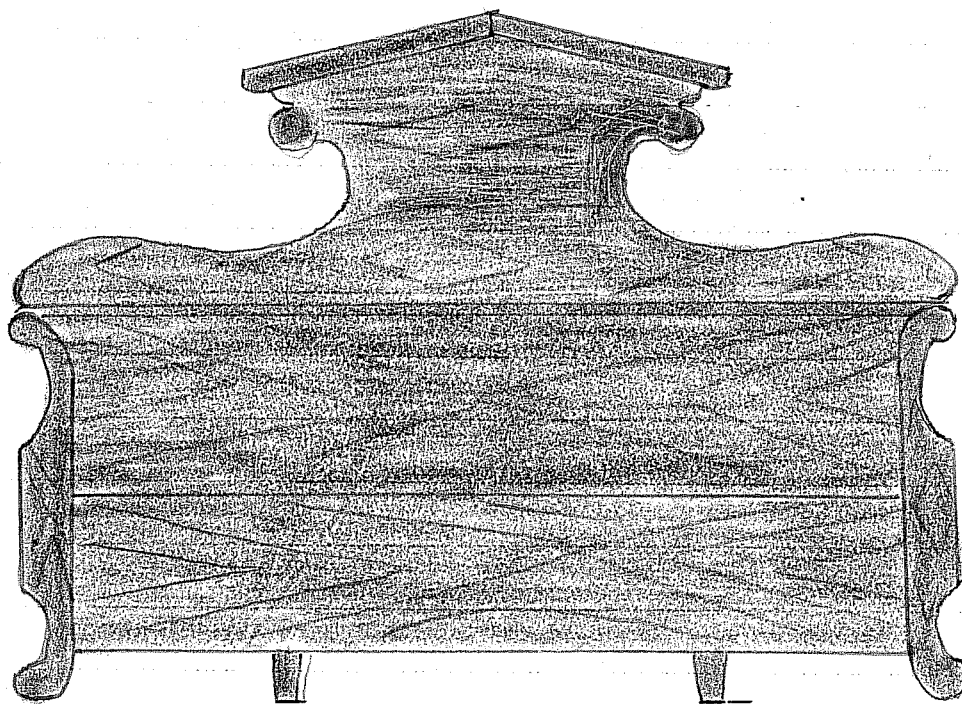

*Nr. 1. Skåp från
Bygget Fryele s:n.*

M. 12492:9.

Landskap: Småland Berättare: o. tecknare Fingal Johansson
Härad: Ätbo Berättarens yrke: lantbrukare
Socken: Fryele Berättarens adress: Nydalavägen 13, Värnamo
Uppteckningsår: 1952 Född år 1885 i Fryele

Upptecknare: Fingal Johansson, Nydalavägen 13, Värnamo

9

Nr. 2 Läng från Bygget Fryele s:n.

M. 12492:10.

Landskap: *Småland*

Berättare: o. tecknare Fingal Johansson

Härad: *Örtbo*

Berättarens yrke: lantbrukare

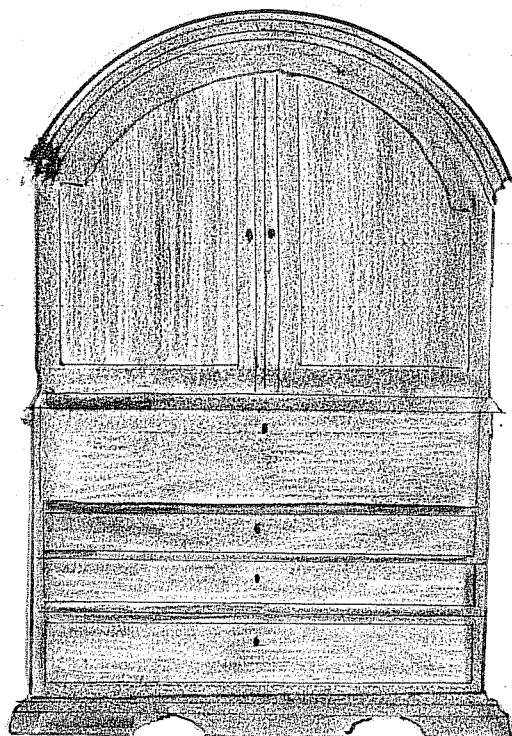
Socken: *Fryele*

Berättarens adress: Nydalavägen 13, Värnamo

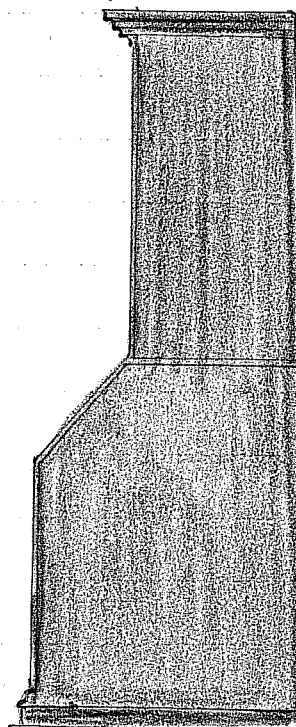
Uppteckningsår: *1952*

Född år 1885 i Fryele

Upptecknare: *Fingal Johansson, Nydalavägen 13 Värnamo*

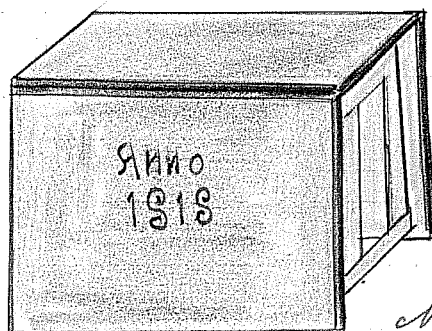
Nr. 3

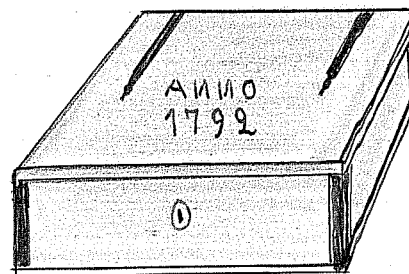
Byråskåp: (hvirraskåp) från Bygget Fryele s:n

M. 12492:11.

Landskap: Småland Berättare: o. tecknare Fingal Johansson
Härad: Östbo Berättarens yrke: lantbrukare
Socken: Fryele Berättarens adress: Nydalavägen 13, Värnamo
Uppteckningsår: 1952 Född år 1885 i Fryele
Upptecknare: Fingal Johansson, Nydalavägen 13, Värnamo

N:o 4

N:o 5

Slagbord: (fäliäbrä) och klutarkinn: (nattlääda)
från Bygget Fryele s:n.

M.12492:12.

Landskap: *Småland*

Härad: *Östbo*

Socken: *Fryele*

Uppteckningsår: *1952*

Berättare: o. tecknare *Fingal Johansson*

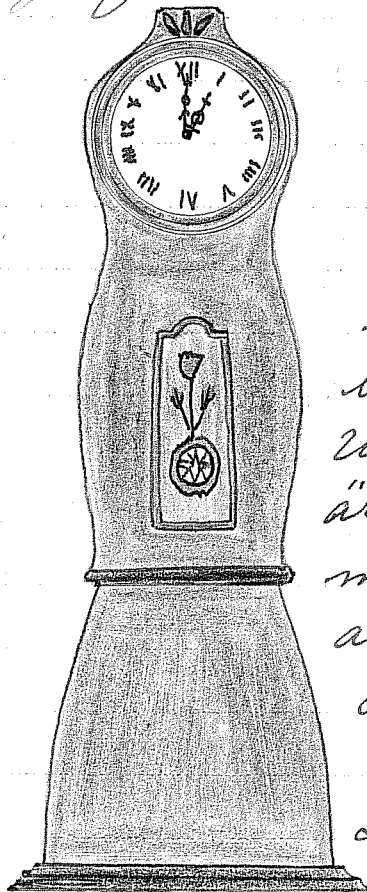
Berättarens yrke: *lantbrukare*

Berättarens adress: *Nydalavägen 13, Värnamo*

Född år *1885* i *Fryele*

Upptecknare: *Fingal Johansson, Nydalavägen 13, Värnamo*

Nr. 6.

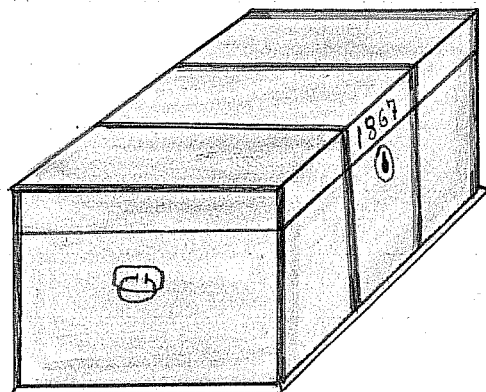

Urfoder från Bygget Fryele s:n.

*Dörren: målades tulpaner eller
s.k. Kejsarkronor i röd färg
blomrankor i grön färg.
Urfodret finnes ännu kvar, men
är nu målat i ljusgrön färg
med lack, blomman å locket
antecknades noga före målningen
och en alldeles lika målades
på locket.
Den ursprungliga färgen å fodret var
mörkgrön.*

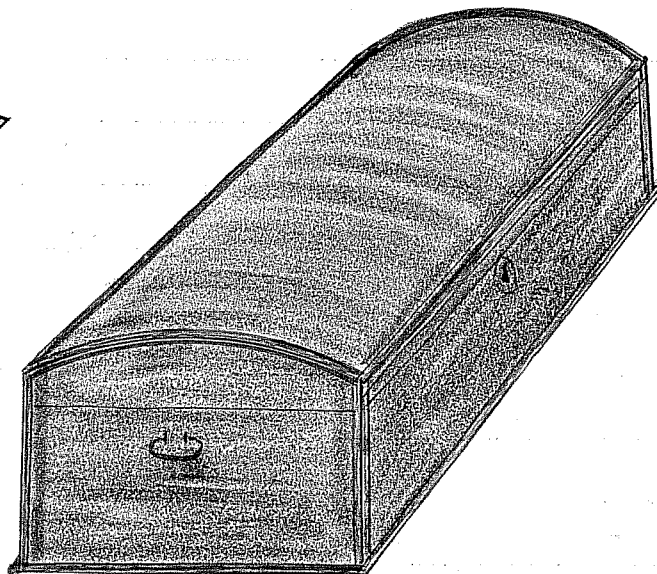
M. 12492: 13.

Landskap: *Småland* Berättare: o. tecknare *Fingal Johansson*
 Härad: *Åstbo* Berättarens yrke: *lantbrukare*
 Socken: *Fryele* Berättarens adress: *Nydalavägen 13, Värnamo*
 Uppteckningsår: *1952* Född år *1885* i *Fryele*
 Upptecknare: *Fingal Johansson, Nydalavägen 13, Värnamo*

Nr. 7

*Kirton: (Tjirstä)
 från Bygget, Fryele s:n.*

Nr. 8

M. 12492:14.

Landskap: *Småland*

Berättare: o. tecknare Fingal Johansson

Härad: *Östbo*

Berättarens yrke: lantbrukare

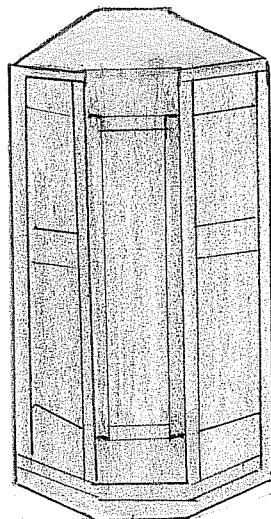
Socken: *Fryele*

Berättarens adress: Nydalavägen 13, Värnamo

Uppteckningsår: *1952*

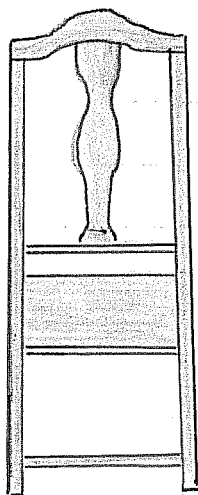
Född år 1885 i Fryele

Upptecknare: *Fingal Johansson, Nydalavägen 13, Värnamo*

Nr. 9.

Hörnskåp: (vråskåp)
från Bygget, Fryele s.m.

Nr. 10.

Stol från Bygget, Fryele s.m.